

Uchwała nr 15
Komitetu Monitorującego
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
z 10 marca 2023 r.

w sprawie kryteriów wyboru operacji zaproponowanych dla interwencji Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013, Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 uchwała, co następuje:

§ 1.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 pozytywnie opiniuje kryteria wyboru operacji dla interwencji Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, określone w załączniku do uchwały.

§ 2.

1. Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 przyjmuje do wiadomości, że kryteria wyboru operacji, o których mowa w § 1, stanowią element projektu wytycznej Instytucji Zarządzającej, która zostanie poddana opiniowaniu.

2. Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 upoważnia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do dokonania zmian kryteriów wyboru operacji dla interwencji Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, o których mowa w § 1, wynikających z przebiegu opiniowania wytycznej Instytucji Zarządzającej.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem przyjęcia.

Ryszard Bartosik
Przewodniczący
Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny
dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Załącznik do uchwały Nr 15 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 z 10 marca 2023 r.

Kryteria wyboru operacji dla interwencji „Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym” Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Kryterium 1. Procent właścicieli gospodarstw rolnych położonych na projektowanym obszarze scalenia, którzy złożyli wniosek o przeprowadzenie postępowania scaleniowego albo procent gruntów położonych na projektowanym obszarze scalenia, których właściciele złożyli wniosek o przeprowadzenie postępowania scaleniowego

Procentowy udział liczby właścicieli gospodarstw rolnych położonych na projektowanym obszarze scalenia, którzy złożyli wniosek o przeprowadzenie postępowania scaleniowego, w stosunku do ogólnej liczby właścicieli gospodarstw rolnych objętych postępowaniem scaleniowym lub procentowy udział powierzchni gruntów położonych na projektowanym obszarze scalenia, których właściciele złożyli wniosek o przeprowadzenie postępowania scaleniowego, w stosunku do ogólnej powierzchni gruntów projektowanego obszaru scalenia:

- 1) od 50% do 60% - **6 punktów**,
- 2) od 61% do 70% - **7 punktów**,
- 3) od 71% do 80% - **8 punktów**,
- 4) od 81% do 90% - **9 punktów**,
- 5) od 91% do 100% - **10 punktów**.

W przypadku przyznania punktów w ramach powyższego kryterium, uwzględnia się wyższą z dwóch wartości punktowych przyznanych w ramach tego kryterium.

Kryterium 2. Obszar scalenia

Powierzchnia projektowanego obszaru scalenia wynosi:

- 1) co najmniej 500 ha i nie więcej niż 1000 ha - **1 punkt**,
- 2) powyżej 1000 ha - **2 punkty**.

Kryterium 3. Średnia liczba działek ewidencyjnych przypadających na gospodarstwo rolne

Średnia liczba działek ewidencyjnych przypadających na gospodarstwo rolne na projektowanym obszarze scalenia wynosi:

- 1) powyżej 2 i nie więcej niż 3 - **1 punkt**,
- 2) powyżej 3 i nie więcej niż 6 - **2 punkty**,
- 3) powyżej 6 i nie więcej niż 10 - **3 punkty**,
- 4) powyżej 10 - **4 punkty**.

Kryterium 4. Powierzchnia działki ewidencyjnej

Średnia powierzchnia działki ewidencyjnej na projektowanym obszarze scalenia wynosi:

- 1) powyżej 2 ha i nie więcej niż 3 ha - **1 punkt**,
- 2) powyżej 1 ha i nie więcej niż 2 ha - **2 punkty**,
- 3) powyżej 0,5 ha i nie więcej niż 1 ha - **3 punkty**,
- 4) nie więcej niż 0,5 ha - **4 punkty**.

Kryterium 5. Miejscowa użyteczność publiczna

Operacja zakłada wydzielenie niezbędnych gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej o łącznej powierzchni co najmniej 500 m² - **2 punkty**.

Kryterium 6. Wpływ na zwiększenie retencji wodnej

Operacja zakłada realizację inwestycji przyczyniających się do zwiększenia retencji wodnej na gruntach rolnych polegających na:

- 1) tworzeniu lub odtworzeniu śródpolnych oczek wodnych lub zachowanie istniejących mokradeł - **1 punkt**,
- 2) budowie lub przebudowie:
 - małych zbiorników wodnych (o łącznej powierzchni co najmniej 500 m²) - **2 punkty**,
 - istniejących urządzeń melioracji wodnych oraz innych urządzeń wodnych w celu zmiany ich funkcji, tj. zmiana funkcji urządzeń melioracji z odwadniających na nawadniająco-odwadniające - **2 punkty**.

Kryterium 7. Ukierunkowanie na ochronę środowiska

Operacja zakłada:

- 1) zachowanie zadarnionych naturalnych skarp - **1 punkt**,
- 2) zachowanie lub wyznaczanie pasów ochronnych o charakterze zakrzewień lub zadrzewień śródpolnych - **1 punkt**,
- 3) wyznaczenie strefy buforowej – **1 punkt**,
- 4) wyznaczenie granicy polno-leśnej - **1 punkt**.

Kryterium 8. Zwiększenie średniej powierzchni gospodarstw rolnych

Operacja zakłada podział wspólnoty gruntowej lub rozdysponowanie gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa – **1 punkt**.

MINIMALNA LICZBA PUNKTÓW

Pomoc jest przyznawana, jeżeli operacja uzyskała co najmniej **13 punktów**, z czego co najmniej **3 punkty w ramach kryterium 6 lub/i 7**.

Minimalna liczba punktów stanowi 40 % maksymalnej liczby punktów (32 punkty), które można uzyskać w ramach omawianej interwencji. Dzięki takiemu podejściu do realizacji zostaną wybrane operacje o odpowiedniej jakości, pozwalające zrealizować cel interwencji. Dodatkowo wymóg uzyskania co najmniej łącznie 3 punktów za kryterium 6 lub 7 zapewni wybór operacji, które będą ukierunkowane na ochronę środowiska lub zwiększenie retencji wodnej.

KRYTERIA ROZSTRZYGAJĄCE mające zastosowanie w przypadku, gdy co najmniej dwie operacje uzyskały taką samą liczbę punktów:

W przypadku operacji, które uzyskały taką samą liczbę punktów, o kolejności przyznania pomocy decyduje procentowy udział liczby właścicieli gospodarstw rolnych położonych na projektowanym obszarze scalenia, którzy złożyli wniosek o przeprowadzenie postępowania scaleniowego, przy czym pierwszeństwo przysługuje operacji, dla których ten udział jest wyższy.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 79 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych

sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013, celem kryteriów wyboru jest zapewnienie równego traktowania wnioskodawców, lepszego wykorzystania zasobów finansowych i ukierunkowania wsparcia zgodnie z celem interwencji. Mając na względzie aspekty określone w ww. przepisie, w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 w opisie interwencji Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym przewidziano, że kryteria wyboru operacji mogą dotyczyć w szczególności:

- 1) inwestycji przyczyniających się do zwiększenia retencji wodnej na gruntach rolnych (mała retencja wodna w tym tworzenie lub odtworzenie śródpolnych oczek wodnych i mokradeł czy małych zbiorników wodnych);
- 2) inwestycji zawierających rozwiązania ukierunkowane na ochronę przyrody i ochronę środowiska (zachowanie zadarnionych skarp oraz zachowanie lub wyznaczenie pasów ochronnych o charakterze zakrzewień lub zadrzewień śródpolnych, wyznaczenie granicy polno-leśnej czy strefy buforowej).

Przedstawione kryteria wyboru dla interwencji „Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym” odzwierciedlają zapisy Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, zapewniając równe traktowanie wnioskodawców, lepsze wykorzystanie zasobów finansowych i ukierunkowanie wsparcia zgodnie z celem interwencji.

Kryterium 1. Procent właścicieli gospodarstw rolnych położonych na projektowanym obszarze scalenia, którzy złożyli wniosek o przeprowadzenie postępowania scaleniowego albo procent gruntów położonych na projektowanym obszarze scalenia, których właściciele złożyli wniosek o przeprowadzenie postępowania scaleniowego.

Scalania gruntów realizowane są na obszarach, na których zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1223) postępowanie scaleniowe może być wszczęte na wniosek większości właścicieli gospodarstw rolnych, położonych na projektowanym obszarze scalenia, lub na wniosek właścicieli gruntów, których łączny obszar przekracza połowę powierzchni projektowanego obszaru scalenia. Priorytetowo zatem będą traktowane operacje cieszące się największym poparciem społecznym - to jest właśnie takie, o których realizację wystąpi największa liczba rolników lub takie, o które wystąpią właściciele dysponujący największym obszarem gruntów projektowanego obszaru scalenia.

Kryterium 2. Obszar scalenia.

Preferowane będą operacje, które obejmują swoim zasięgiem jak największe obszary mające na celu kompleksową poprawę struktury obszarowej gruntów rolnych na obszarach wiejskich. Jednocześnie zauważyć należy, że w ostatnich latach średnia powierzchnia scalanego obiektu wynosi około 900 ha.

Kryterium 3. Liczba działek ewidencyjnych na gospodarstwo rolne oraz Kryterium 4. Powierzchnia działki ewidencyjnej.

Przedmiotowe kryteria mają na celu promowanie operacji, gdzie występuje największe rozdrobnienie gruntów i zachodzą największe potrzeby poprawy struktury obszarowej grunt rolnych, tj. tam gdzie występuje największa liczba działek ewidencyjnych a powierzchnia tych działek jest niewielka, co w znacznym stopniu utrudnia ich uprawę oraz osiągnięcie lepszych wyników ekonomicznych w produkcji rolnej.

Średnia liczba działek ewidencyjnych na gospodarstwo rolne stanowi iloraz liczby wszystkich działek ewidencyjnych znajdujących się na projektowanym obszarze scalenia i liczby gospodarstw rolnych prowadzonych na tym obszarze. Średnia powierzchnia działki ewidencyjnej na projektowanym obszarze scalenia stanowi natomiast iloraz powierzchni wszystkich działek ewidencyjnych znajdujących się na

projektowanym obszarze scalenia (powierzchnia projektowanego obszaru scalenia) i liczby tych działek.

Kryterium 5. Miejscowa użyteczności publiczna.

Słabo rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna na wsi stanowi jedną z barier rozwoju obszarów wiejskich, wpływając zarówno na jakość życia mieszkańców oraz możliwości inwestowania na tych obszarach. Dodatkowe punkty będą przyznawane operacjom, w ramach których wydzielone zostaną grunty na cele miejscowej użyteczności publicznej o łącznej powierzchni co najmniej 500 m².

Kryterium 6. Wpływ na zwiększenie retencji wodnej.

W Polsce obserwuje się częstsze występowanie suszy oraz problemy związane z tym zjawiskiem. Scenariusze zmian klimatu wskazują na pogłębienie się skali tego zjawiska, skracanie okresów między okresami suszy w porównaniu do wielolecia oraz coraz dłuższego trwania okresów suszy w ciągu roku. Polska na tle innych państw europejskich jest jednym z krajów najuboższych pod względem zasobów wodnych.

Jednym z typów działań służących ograniczeniu skutków suszy, przynoszących wymierny efekt, jest realizacja inwestycji w zakresie przeciwdziałania skutkom tego zjawiska m.in. przedsięwzięć obejmujących budowę, przebudowę lub zmianę sposobu użytkowania urządzeń wodnych. Analizy istniejącego stanu oraz kierunki proponowanych zmian wykonywane w ramach założeń do projektów scaleń gruntów wskazują, że lokalne problemy z gospodarką wodną często hamują rozwój wsi, w tym utrudniają prowadzenie produkcji rolnej. Poprawa struktury przestrzennej gruntów z jednoczesnym działaniem w kierunku kompleksowej poprawy stosunków wodnych na obszarze scalenia przyczyni się do poprawy gospodarowania tymi gruntami, a także do poprawy warunków retencji wodnej na tym obszarze. Jednocześnie w ramach racjonalnej gospodarki wodnej należy gromadzić wody opadowe w urządzeniach umożliwiających jej ponowne wykorzystanie do czego przyczyni się zmiana funkcji urządzeń melioracji z odwadniających na nawadniająco-odwadniające, jak również budowa lub przebudowa małych zbiorników wodnych czy też tworzenie lub odtwarzanie śródpolnych oczek wodnych oraz zachowanie istniejących mokradel.

Kryterium 7. Ukierunkowanie na ochronę środowiska.

Scalenia gruntów zaliczone zostały do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Wobec powyższego preferowane będą operacje ukierunkowane na ochronę środowiska, w ramach których zakłada się zachowanie cennych przyrodniczo zadarnionych skarp, zachowanie lub wyznaczenie pasów ochronnych o charakterze zakrzewień lub zadrzewień śródpolnych, wyznaczenie strefy buforowej oraz wyznaczenie granicy polno-leśnej.

Kryterium 8. Zwiększenie średniej powierzchni gospodarstw rolnych.

Preferowane będą również operacje, w ramach których zakłada się podział wspólnoty gruntowej, bowiem w większości przypadków grunty tych wspólnot należą do obszarów najbardziej zaniedbanych gospodarczo. Należy podkreślić, że podział wspólnoty gruntowej może nastąpić jedynie w przypadku objęcia jej postępowaniem scaleniovym. Aktualnie na terenie kraju istnieje ponad 5100 wspólnot gruntowych o łącznej powierzchni około 107 tys. ha. Ponadto struktura gospodarstw rolnych jest rozdrobniona, co przekłada się na dużą liczbę relatywnie małych gospodarstw rolnych o niskim potencjale produkcyjnym. Wobec powyższego preferowane zatem będą takie operacje, w ramach których przewiduje się poprawę struktury obszarowej drogą dopłat z tytułu rozdysponowania gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa za zgodą Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, co przyczyni się do zwiększenia średniej powierzchni gospodarstw rolnych. Punkty będą przyznawane operacjom, w ramach których planowana jest poprawa struktury obszarowej drogą dopłat co najmniej jednego uczestnika postępowania scaleniovego lub w następstwie podziału gruntów wspólnoty pomiędzy uprawnionych do udziału w tej wspólnocie gruntowej.

Kryterium rozstrzygające

Zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1223) projekt scalenia gruntów może być zatwierdzony, jeżeli po jego okazaniu większość uczestników scalenia nie zgłosiła do niego zastrzeżeń. Wysoki poziom akceptacji społecznej już na etapie wszczęcia postępowania scaleniowego dla przeprowadzenia scalenia gruntów wyrażony jako procent właścicieli gospodarstw rolnych położonych na projektowanym obszarze scalenia, którzy złożyli wniosek o przeprowadzenie postępowania scaleniowego gwarantuje zatwierdzenie projektu scalenia. Wobec powyższego w przypadku operacji, które uzyskały taką samą liczbę punktów, o kolejności przyznania pomocy decyduje procentowy udział liczby właścicieli gospodarstw rolnych położonych na projektowanym obszarze scalenia, którzy złożyli wniosek o przeprowadzenie postępowania scaleniowego, przy czym pierwszeństwo przysługuje operacji, dla których ten udział jest wyższy.